

Folkhögskolans ansvar och anordnarroll

Det statsbidrag som fördelas av Folkbildningsrådet avser den enskilda folkhögskolans verksamhet. Skolans styrelse är ansvarig för att den verksamhet som bedrivs med stöd av statsbidraget följer internt angivna mål, Folkbildningsrådets riktlinjer och kriterier samt de villkor som anges i förordningen om statsbidrag till folkbildningen.

Styrelsen är sålunda ansvarig för att all verksamhet som rapporteras till Folkbildningsrådet som underlag för statsbidrag motsvarar intentionerna med statsbidraget och följer kriterierna för statsbidragsberättigad verksamhet. Statsbidraget kan endast användas till kostnader som är relaterade till folkbildningsverksamheten. Omvänt gäller att verksamhet som huvudsakligen finansieras på annat sätt inte kan rapporteras som statsbidragsberättigad verksamhet.

Folkhögskolan kan – och bör – samverka med huvudmannens medlemsorganisationer, övriga organisationer och föreningar samt andra utbildningsanordnare, men endast folkhögskolan kan vara anordnare av statsbidragsberättigad folkhögskoleverksamhet. Folkhögskolan kan således *inte* överlåta anordnarskapet och därmed sammanhängande ansvar till sin samverkanspart och inte heller schablonmässigt förmedla bidrag till en samverkande organisation. Detta gäller också vid samverkan med andra folkhögskolor eller med studieförbund om en viss kursverksamhet. Endast den som tar emot statsbidraget kan vara anordnare.

För att tydliggöra folkhögskolans roll som anordnare av folkhögskoleverksamhet ska det i all information före, under och efter kursen eller kulturprogrammet till deltagare, myndigheter och andra, klart framgå vilken folkhögskola som är ansvarig för verksamheten. Den folkhögskola som rapporterar verksamheten till Folkbildningsrådet, CSN och till bidragsgivande landsting, skall också ha planerat och genomfört verksamheten. I anordnarskapet ligger vidare hela ansvaret för uppföljning och utvärdering av den verksamhet som genomförs.

Statsbidragets användning och avgränsning

Den fria och frivilliga folkbildningen förutsätter varje människas frihet att själv välja tid för och inriktning av sina studier. Härav följer att all utbildning, som genomförs på någons uppdrag och som riktar sig till en avgränsad målgrupp med skyldighet att delta, *inte* kan vara bidragsgrundande.

Riksdag och regering har i förordningen fastställt att: *"Statsbidraget får inte användas till verksamheter med kommersiellt syfte."*

I folkbildningspropositionen 1991 tydliggörs att:

"Endast genom att hävda det fria bildningsarbetets värden och ideal och verksamhetens obundenhet och oberoende kan folkhögskolor och studieförbund skapa respekt och förtroende för sig själva och sin roll i samhället. En verksamhet som utförs på uppdrag och finansieras på kommersiell bas får en annan karaktär än den som bärs upp av en fri och frivillig folkbildning och stöds av samhälleliga bidrag." (prop. 1990/91:82, kap. 1.) "Resurserna skall inte ... användas för en verksamhet med kommersiellt syfte. Studier som ingår i personalutbildning och aktiviteter som är ett led i vårdprogram skall t. ex. inte finansieras med statliga bidrag." (prop. 1990/91:82, kap. 2.)

Av detta följer att personalutbildning normalt skall finansieras av arbetsgivaren. Sådan utbildning kan därmed inte vara en statsbidragsberättigad folkhögskolekurs utan skall anordnas som uppdragsutbildning. All uppdragsutbildning skall vad gäller finansiering och verksamhetsrapportering tydligt särskiljas från den statsbidragsberättigade verksamheten.

Också i ett vård- och rehabiliteringssammanhang är det viktigt att avgränsa vad som är folkhögskoleutbildning och vad som är sådan vård eller rehabilitering som skall finansieras av annan. Studieinnehållet för den enskilde måste vara det som avgör.

Folkhögskolans samspel med sina egna huvudmänna- och samverkande organisationer är av vikt för skolans profil och identitet. En viktig uppgift för folkhögskolan är därför att tillmötesgå dessa organisationers önskemål om och behov av utbildnings- och kulturverksamhet för sina medlemmar och förtroendevalda. I sådana folkhögskolekurser som avser organisationens idéinriktning och profilering kan det också vara naturligt att organisationens anställda deltar utan att detta betraktas som reguljär personalutbildning. En förenings ordinarie, interna och organisatoriska verksamhet, t ex styrelsesammanträden och årsmöten, kan däremot inte utgöra underlag för rapportering för statsbidrag till folkhögskolan. Också vid sådan gränsdragning måste studie innehållet för deltagaren vara det centrala i bedömningen.

Frågor om avgränsning vad gäller bidragsgrund för statsbidrag har stark koppling till frågor om etiken i folkbildningsarbetet. Folkhögskolornas ansvar att var för sig och gemensamt sätta gränser mot oönskad verksamhet förutsätter en levande och fortlöpande dialog om etiska vägval och gränsdragningar i folkbildningen. Etikdialogen behöver föras på både nationell och lokal nivå. Folkbildningsrådet har tillsammans med sina medlemsorganisationer ansvar för att den äger rum på det nationella planet. De enskilda skolorna måste samtidigt initiera och stimulera dialogen i den egna verksamheten samt sinsemellan i olika grupperingar.